

1. Voorstel in het kort

Met dit voorstel worden gemeenten gevraagd om incidentele financiering van de ondersteuning van het Portefeuillehoudersoverleg (PFO) Ruimte voor (een deel van) 2023.

Het PFO Ruimte is in 2021 gestart als pilot. Naar aanleiding van het onderwerp stikstof hadden de gemeenten de behoefte meer inhoudelijk af te stemmen. Het PFO Ruimte is bij besluit van 8 september 2021 structureel geworden. In het PFO Ruimte van 14 juli 2022 is de wens uitgesproken de onderlinge samenwerking verder te versterken en samen met de regio proactief regie te voeren over wat we zelf willen bereiken. De personele capaciteit bij gemeenten is beperkt, regionale samenwerking in de vorm van kennis uitwisseling, samen optrekken zorgt voor efficiënte verrichting van taken.

Daarnaast vragen ontwikkelingen in het ruimtelijk domein en met name de totstandkoming van een regio-arrangement Gelderse Puzzel en als vervolg daarop een cyclisch proces van gebiedsprogramma's en herzieningen om een stevige inzet vanuit Ruimte. Mede als gevolg hiervan is extra capaciteit nodig om het PFO Ruimte goed te ondersteunen en samen met de gemeenten, het waterschap en de provincie tot goed voorbereide adviezen en gedegen voorstellen voor het regio-arrangement te komen

Bij de start was de ondersteuning van het PFO gefinancierd tot eind 2022. De inschatting was toen dat de kosten voor ondersteuning van het PFO Ruimte daarna uit de bestaande begroting konden worden opgelost, dit blijkt niet het geval.

2. Aanleiding voor financiering ondersteuning

PFO Ruimte van pilot naar structureel

In het najaar van 2021 is het PFO Ruimte opgestart. In eerste instantie als een pilot gevolgd door het structureel maken van het PFO Ruimte bij besluit van 14 juli 2022. Het PFO wordt ondersteund door een programmamanager Ruimte die de secretarisrol voor zijn/haar rekening neemt.

Eerdere financieringsafspraken

Tot eind 2022 was de financiering voor de ondersteuning van het PFO Ruimte geregeld (besluit AB 8 september 2021). De verwachting was dat na 2022 binnen de huidige formatie ruimte gecreëerd kon worden om het PFO Ruimte structureel te kunnen ondersteunen. Dit blijkt niet het geval doordat reeds bij Regio Rivierenland ondergebrachte taken, meer tijd vragen als gevolg van toegenomen complexiteit.

Ontwikkelingen ruimtelijk domein

De ontwikkelingen en opgaven binnen het ruimtelijk domein zijn enorm én zeer urgent. Er liggen een aantal zeer urgente opgaven (stikstof, klimaatadaptatie, energietransitie, transitie landbouw) en de rijksoverheid wil de regie op Ruimtelijke Ordening te herpakken en de realisatie van deze opgaven versnellen door middel van het Ruimtelijke Puzzelproces (regio-arrangement Gelderse Puzzel).

Mede als gevolg hiervan is extra capaciteit nodig om het PFO Ruimte goed te ondersteunen en samen met de gemeenten, het waterschap en de provincie tot goed voorbereide adviezen en gedegen voorstellen te komen voor het regio-arrangement Gelderse Puzzel.

Regio-arrangement Gelderse Puzzel

Het PFO Ruimte heeft op 9 maart uitgesproken een pro-actieve en coördinerende rol te willen vervullen bij de totstandkoming van het regio-arrangement Gelderse Puzzel. Waarbij een regionale positie wordt ingenomen om maximaal invloed te kunnen uitoefenen op de ruimtelijke ordening en ruimtelijke kwaliteit binnen het grondgebied van de Rivierenlandse gemeenten. Het PFO Ruimte ziet het proces van de Gelderse Puzzel als een belangrijke opgave voor de inrichting van schaarse ruimte. Om kansen in Rivierenland te benutten en te voorkomen dat Rivierenland wordt benut om knelpunten in andere regio's te verhelpen.

Dat vraagt om extra overleggen, goede ambtelijke voorbereiding en ook ambtelijk een pro-actieve en coördinerende rol op het proces van de totstandkoming van het regio-arrangement en daarmee extra capaciteit voor de ondersteuning van het PFO Ruimte.

3. Proces regio-arrangement Gelderse Puzzel

3.1 Aanleiding en doel regio-arrangement Gelderse Puzzel

Van het rijk heeft de provincie Gelderland de opdracht gekregen om binnen het proces van de "Gelderse Puzzel" te komen tot regio-arrangementen en op basis van de zeven regio-arrangementen eind dit jaar een provinciaal ruimtelijk voorstel op te leveren aan het rijk. Met als doel dat het rijk regie neemt op de ruimtelijke ordening. Het rijk heeft als doel de realisatie van de nationale opgaven op gebied van energietransitie, transitie landbouw en versterking natuur, woningbouw, klimaatadaptatie en bodem en water sturend te versnellen en te integreren.

Het regio-arrangement - en vervolgens het gebiedsprogramma dat hierop volgt – betreft de toekomst van ons gebied voor de komende 20 tot 30 jaar en het maken van afspraken met de vier overheidslagen (gemeenten, waterschappen, provincies en rijk) over het realiseren van opgaven en de hiervoor benodigde middelen (financiën, expertise, capaciteit en regelgeving).

3.2 Rollen bij totstandkoming regio-arrangement

Het PFO Ruimte neemt in de totstandkoming van het regio-arrangement proactieve en coördinerende rol. De opgave in het regio-arrangement is niet sectoraal, maar integraal. Er zijn meerdere beleidsvelden die om te komen tot een regio-arrangement met elkaar worden geconfronteerd. Als gevolg daarvan vervult het PFO Ruimte, naast een inhoudelijke rol als het gaat om Ruimtelijke Ontwikkeling, ook een agenderende, coördinerende, en verbindende rol richting andere tafels. Te denken valt aan Wonen, Mobiliteit, RES, arbeidsmarkt etc. Daarnaast vervult het PFO een verbindende rol vanuit haar kennis over wat er speelt in de regio en haar kennis van sleutelpartijen. Vanuit het PFO komt een helder en gedegen advies richting het AB en/of de 8 colleges.

3.3 Planning regio-arrangement

Het regio-arrangement en de daarop volgende gebiedsprogramma's is een iteratief proces met een hoge tijdsdruk. Met als uitgangspunt de ijkmomenten van de provincie naar het rijk (juli gesprek over concept & december Ruimtelijk voorstel) heeft Rivierenland een planning opgesteld. Met de provincie is afgesproken om de snelheid erin te houden, maar zorgvuldig en met draagvlak aan de slag te gaan. En dat we opleveren wat haalbaar is.

Voor het PFO, colleges en raden ziet de planning er op als volgt uit:

PFO Ruimte	
25 mei	bespreken eerste conceptversie regio-arrangement
6 juni	bespreken 80% versie regio-arrangement & advisering richting colleges consultatie Vitaal Landelijk gebied Gelderland
29 juni	bespreken 90% versie regio-arrangement
12 sept	advisering 100% versie regio-arrangement
14 dec	Nb
Colleges	
half juni tot half juli	verzoek reactie op 80% versie regio-arrangement
sept/okt	instemmen regio-arrangement
Gemeenteraden	
febr	regionale informatieve raadbijeenkomst
april/mei/juni	informatieve sessie raden naar behoefte
18 sept	regionale informatieve raadbijeenkomst
okt	behandeling regio-arrangement

3.4 Wat leveren we op?

Het regio-arrangement kent een standaard inhoudsopgave:

- H1 Waarom het regio-arrangement?
- H2 wat voor regio zijn we?
- H3 Sturende principes (Ruimtelijke kwaliteit, Bodem water sturend, Brede welvaart)

- H4.2 Perspectief natuur & landbouw
- H4.3 Ordenende netwerken (energie, economie & mobiliteit)
- H4.4 Leefbare steden en dorpen
- H5 Afwegingen
- H6 Doorkijk naar 2050
- H7 Hoe worden we deze regio?
- H8 Hoe werken we samen?

Voor de periode tot 2030 betreft het bestaand beleid, door het bestaand beleid vanuit verschillende thema's op kaart te zetten, ontstaat een overzicht van de ruimtelijke consequenties. Voor Rivierenland ziet het er tot dusverre naar uit dat dat geen grote knelpunten oplevert. Gekeken wordt tegelijkertijd waar hobbels voor realisatie liggen en waar je met pilots of gebiedsaanpakken met behulp van beschikbare middelen vanuit het Ruimtelijke Puzzel / Nationaal Programma Landelijke Gebied (geld, regelgeving, expertise, capaciteit) versnelling kunt genereren.

Voor de periode vanaf 2030 naar 2050 worden onderzoeksvragen geformuleerd. Zoals hierboven ook aangegeven is met de provincie afgesproken dat we als regio opleveren wat haalbaar is.

4. Organisatie ondersteuning PFO

De ondersteuning door de secretaris PFO tevens programmamanager Ruimte op het gebied van het regio-arrangement omvat de volgende taken:

- Faciliteert de samenwerking tussen de 8 gemeenten en faciliteert gezamenlijke belangenbehartiging
- Signaleert kansen en knelpunten
- Bereidt procesmatig en inhoudelijk besprekingsstukken voor voor het ambtelijk en bestuurlijk overleg
- Organiseert samen met de regiomanager vanuit de provincie het proces om met de RO ambtenaren en ambtenaren van de overige thema's van de gemeenten en de provincie te komen tot inhoud en proces voor het regio-arrangement Gelderse Puzzel. Dit in overleg met het PFO en/of de voorzitter van het PFO.
- Bereidt procesmatig en inhoudelijk besprekingsstukken voor voor de toekomstige Opgavetafel Ruimte in het kader van de Gebiedsagenda

Ingeschat wordt dat voor reguliere ondersteuning van het PFO Ruimte met een basisformatie van 0,8 fte (schaal 12) kan worden volstaan. De inschaling en capaciteitsraming komt overeen met de regionale programmamanagers op de andere thema's. Als gevolg van het Regio-arrangement wordt voor 2023 een extra capaciteitsbehoefte van 0,2 fte ingeschat, deze 0,2 fte wordt gefinancierd door de provincie Gelderland.

5. Financiën

- Als gevolg van het Regio-arrangement wordt voor 2023 een extra capaciteitsbehoefte van 0,2 fte ingeschat, deze 0,2 fte wordt gefinancierd door de provincie Gelderland.
- De eerste maanden van dit jaar zijn gefinancierd vanuit budget van Regio Rivierenland.
- Een incidentele financiering van € 82.719,05 is nodig voor het resterende deel (resterende 8 maanden van 2023 en de resterende 0,8 fte die niet door de provincie wordt gefinancierd) voor de ondersteuning van het PFO Ruimte (Berekening: schaal 12 = € 6103,- * 0,8 fte * 8 maanden * 1,175 IKB * 1,4 werkgeverslasten + 27.700 overhead).
- Dit bedrag wordt verdeeld onder de gemeenten op basis van inwoneraantal (zie tabel)

2023		
Basisformatie	0,8 fte	Incidentele financiering voor 8 maanden via gemeenteraden (Rest van het jaar gefinancierd vanuit GRRR)
Incidenteel tbv Gelderse Puzzel	0,2 fte	Financiering door provincie Gelderland

Naast budget voor uren, is niet uitgesloten dat er werkbudget nodig is voor onderzoek en/of andere activiteiten. De noodzaak hiervoor wordt in 2023 verder onderzocht.

Vraag aan de colleges is om in 2023 incidenteel € 82.719,05 beschikbaar te stellen. Dit betekent per gemeente een tijdelijke financiering conform onderstaande tabel. Invulling hiervan zal vooralsnog op tijdelijke basis plaatsvinden.

Gemeente	Inwoneraantal 1-1-2022 (bron CBS)	Bedrag
Buren	27.155	€ 8.950,29
Culemborg	29.397	€ 9.689,25
Maasdriel	25.504	€ 8.406,12
Tiel	42.277	€ 13.934,50
Neder-Betuwe	25.032	€ 8.250,55
West Betuwe	51.971	€ 17.129,64
West Maas en Waal	19.675	€ 6.484,88
Zaltbommel	29.957	€ 9.873,83

6. Besluitvorming Ondersteuning PFO Ruimte

Wanneer	Wie	Wat
25 mei 2023	PFO Ruimte	Advisering voor agendering in AB
7 juni 2023	Algemeen Bestuur Regio Rivierenland	Bespreken voorstel + vragen om doorgeleiding richting colleges
13 juni 2023	Colleges 8 gemeenten	Besluitvorming en doorgeleiding richting gemeenteraden
september 2023	Gemeenteraden	Besluitvorming